

Meddahlık

Sahnesi ve dekoru bulunmayan,
aktörü, sunucusu da aynı olan bu
Tek Adamlık Ramazan Eğlencesinde
Meddah neler anlatırdı?

NURULLAH K. TILGEN

MEDDAHLIĞIN bizde başlangıçla-
rını aramak icap ederse bunu Os-
manlı İmparatorluğu devirlerinde he-
men her zaman yapılmakta olan helva
sohbetlerinde ve toplantılarda bulmak
icap eder. Zira bu toplantılarda herkes
güzel hikâyeler anlatarak kış geceleri-
ni hoş geçirirlerdi. Amatörlükle başlı-
yan meddahlığın nihayet ileride bir
meslek biçimi almış olduğunu görüyo-
ruz. Burada konumuz yalnızca Türk
meddahlığı olduğundan Arap ve İran
meddahlarından sözetmiyeceğiz.

Türklerde meddahlık aşağı yukarı
1550 yıllarında doğmuştur. Bu villar
Osmanlı İmparatorlarından Üçüncü
Murat devrine rastgelir.

Yukarıda söylediğimiz gibi helva
sohbetleri ve toplantılarda hikâye an-
latmak veya bir kitabı okumak sure-
tiyle başlıyan meddahlık çeşitli devir-
lerde bazen fazla revaç bulmuştur.
Hattâ Osmanlı İmparatorları meddahı
saraylarına alarak kendilerine «Müsa-
hip» hattâ «Baş müsahip» payeleri bile
vermişlerdir.

İste Türkiye'de bu şekilde başlıyan
meddahlık nihayet halka inmiştir. Kah-

Eski zaman kahvelerinden birinde Meddah,
etrafına toplanmış olan halka bir hikâyeye
canlandırıyor.

velerde haftanın muayyen gün ve saat-
lerinde umuma mahsus olmak üzere
onlara hikâyeler söyliyerek temaşa ih-
tiyaçlarının temine çalışılmıştır. Bir-
kaç yıl önceye gelinceye kadar Şehza-
debaşı kahvelerinde dinlediğimiz med-
dahları artık göremiyoruz.

Eskiden meddahlar özellikle rama-
zan gecelerinde yaşı ilerlemişlerin bel-
libaşlı eğlencelerinden biri idi. Rama-
zanda çocukların, yazın mesire yerle-
rinde halkın en büyük eğlencelerinden
olan Karagözle Ortaoyunundan başka
meddah da önemli bir yer tutuyordu.

Meddahlık oldukça güç bir sanattır.
Bilhassa o gece söyliyeyeceği hikâyelerin
mevzuunu ve geçmiş tiplerin ayrı ayrı
şivelerini hatırdı tutarak en ufak bir
falsoya meydan vermemek herhalde
kolay iş değildir.

Meddahlıkta tek bir artist vardır; bu,
meddahın kendisidir. Bu artist kahve-
nin yüksekçe bir yerine çıkarak etra-

fına toplanan halka muhtelif taklitlerde hikâyeler anlatır. Tabii tiyatrodaki olduğu gibi bunun uzun uzadıya dekoru, kostümü, makyajı olmadığı gibi piyes ve suflörü de yoktur. Tulûattan oynamak lâzımdır. Meddahlığı tiyatro ile karşılaştıracak olursak tiyatrodaki sahneyi meddahın üstünde hikâyelerini anlattığı yüksek yer, aksesuar olarak üzerine attığı ter mendilini, elindeki bastonunu ve oturduğu iskemleyi görürüz.

Son devirlerin meddahları içinde bilhassa birçok temayüz etmiş sanatkâr

denecek derece kuvvetli artistler yetişmiştir. Bunlardan Aşkî, Sürurî, Kadri, Hakkı, Tahsin kıymetli birer sanatkâr idiler.

Bu adlar arasına Türk meddahlarının babası yerinde şöhret bulmuş olan Meddah İsmet ile yakın zamanlara kadar meddahlığın tek mümessili olan Meddah Ali Efendi'yi de katabiliriz.

Pek güç olan meddahlık sanatında Türk zekâsını yeni kuşaklara göstermek için zarif bir örnek olacağı hatırlatılarak bu eski Türk oyununun canlandırılması temenni edilir.

